

POSUDEK na diplomovou práci

Jméno a příjmení autora diplomové práce: Vladimír Václav Karbusický

Název předložené diplomové práce: *Teologie eucharistie v raném křesťanství u Alikina, Cardóa a McGowana*

Oponent práce: doc. ThDr. Jiří Vogel, Th.D.

Vladimír Václav Karbusický ve své diplomové práci porovnává tři odlišné badatelské přístupy (*Valeria Alikina, Daniela Cardóa a Andrewa B. McGowana*) k eucharistické teologii v kontextu raného křesťanství, a snaží se ukázat, že již samotné porovnání může být přínosem pro současné vnímání eucharistie. Protože Karbusický usiluje o to, aby jeho práce měla praktický dopad do současné svátostné praxe církve, strukturuje svou práci podle hlavních celků svátosti večeře Páně v tradici Církve československé husitské: ustanovení, obětování, zpřítomnění, památka. To vše doplňuje ještě porovnáním reflexe eschatologického rozměru večeře Páně, neboť si správně všímá, že eschatologie hraje významnou úlohu u všech tří jmenovaných badatelů i v eucharistické teologii CČSH.

Výběr badatelů a porovnání jejich metodologických přístupů a závěrů považuji za přiměřený a dostatečně rozmanitý. Alikin provádí lingvistickou analýzu eucharistických textů, Cardó zkoumá eucharistii v kontextu širší teologické tradice a McGowan reflektuje zmínky o eucharistii i v apokryfních textech. Zatímco Alikin a Cardó uplatňují spíše teologický přístup a ve svých úvahách vycházejí z církevního kontextu, McGowanův přístup má blíže k religionistické metodologii. Myslím, že se Karbusickému při srovnávání jmenovaných autorů skutečně podařilo vyzdvihnout to podstatné:

- 1) odhalení rozsáhlé variability různých pojetí eucharistie v raném křesťanství vede k otevřenosti církvi vůči této rozmanitosti a může to mít i praktický dopad do ekumenického dialogu,
- 2) na potvrzení, že eucharistii byla v různých kontextech patrně vždy přisuzována proměňující funkce, mohou navázat další reflexe v oblasti spirituality,
- 3) interdisciplinární přístupy jsou s to dávat podněty, významně doplnit a dále rozvíjet současnou eucharistickou teologii,
- 4) potvrzení, že eucharistie navzdory variabilitě jejího pojetí v raném křesťanství obsahovala eschatologický rozměr, může vést k posílení eschatologického vědomí církve.

Hlavní problém diplomové práce spatřuji v nekritickém přijímání závěrů srovnávaných badatelů. Absence kritického přístupu Karbusického vede k zjednodušeným závěrům, jež se hodí spíše pro kázání,

srov. např.: „Teologický význam instituce eucharistie se proto musí zkoumat ve světle Kristovy identity jako Spasitele a jeho účelu v historii spásy. Ježíš, jakožto Vysvětitel a Vyslanec Otce, zavádí eucharistii jako způsob, jakým může být jeho spásná oběť přístupná všem generacím křesťanů.“ (s. 22); nebo: „Teologická reflexe nad obětí v kontextu eucharistie proto zahrnuje hluboké zamýšlení nad tím, jak Kristova oběť transformuje pochopení oběti, lásky a společenství ve vztahu k Bohu a k bližním. Je to pozvání pro věřící, aby se stali součástí této oběti a žili ji ve svém každodenním životě.“ (s. 27) Při komparaci badatelských přístupů se měl spíše vyjádřit, který z nich je mu nejbližší, s kterým se ztotožňuje, nebo naopak v kterém vidí nějaké nedostatky apod.

Těž nesouhlasím s některými nepodloženými závěry, např.: „Zajímavým aspektem této studie je různorodost konfesního pozadí a geografického původu autorů. Ph.D. Alikin pochází z Ruské federace, Rev. Cardó má své kořeny v Latinské Americe a Ph.D. McGowan v Austrálii. Tato rozmanitost přináší odlišné pohledy na dané téma, dané již prostředím, ze kterého pocházejí.“ (s. 58) Z mého pohledu „geografický původ“ není podstatný, zásadní je vždy metodologie a badatelský přístup.

Další kritické poznámky: V práci se poměrně často opakují některé shrnující výroky, např. věta: „Alikin se soustředí na lingvistickou analýzu kanonických textů, Cardó pracuje s širší teologickou tradicí a McGowan zahrnuje i apokryfní prameny.“ (s. 21, 27, 32, 39, 49, 57.)

Uvádění řeckých pojmů se neřídí jasnými pravidly, některé jsou uváděny v abecedě, ale bez přídechů, jiné v přepisu do latinky, ovšem v cizojazyčné mutaci, srov. např. *sphargis* (s. 29, 34, 42, 54).

Karbusický si měl též ověřovat odkazy na raně křesťanskou literaturu, která je dostupná i v kvalitních českých překladech, a ne ji pouze uvádět ze sekundární literatury, srov. např.: „Alikin eschatologii uzavírá s odkazem na eschatologický motiv v Didaché. Konkrétně na modlitbu, kde v 9.4 a 10.5 je Bůh žádán, aby shromáždil svou církev z končin země do svého království.“ (s. 41)

Práce obsahuje stylistické chyby, např.: „Pro plné pochopení této problematiky je třeba brát v úvahu jak kanonické, tak i apokryfní prameny. Zároveň je zasazovat do širšího kontextu raně křesťanské teologie a praxe.“ (s. 21 – mimochodem na s. 60 je tato věta zopakována a opravena správným způsobem.); nebo: „Jan Křtitel je prezentován jako vegetarián, jedící "mléko a med" místo kobytek a medu.“ (s. 37) Stylistická nevyrovnanost se též objevuje v názvech některých kapitol, srov. např.: „3.2 Porovnání podkapitoly Ustanovení Večeře Páně s autory“ apod.

Závěrečné hodnocení: Předloženou diplomovou práci Vladimíra V. Karbusického považuji za přínosnou, obsahuje ovšem i řadu dílčích nedostatků, proto ji navrhuji hodnotit známkou – dobře.